

КИЇВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА
Кафедра бібліотекознавства та інформології

“ЗАТВЕРДЖУЮ”
Проректор з науково-методичної
та навчальної роботи
О.Б. Жильцов
“ 02 ” 09 2016 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
Бібліотекознавство та історія бібліотечної справи

спеціальність 029 Інформаційна, бібліотечна та архівна справа

Інститут журналістики

2016 – 2017 навчальний рік

КИЇВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА
Ідентифікаційний код 02136554
Начальник відділу
моніторингу якості освіти

Програма № 1410
Жильцов
(підпис) (прізвище, ініціали)
« » 2016 р.

Робоча програма «Бібліотекознавство та історія бібліотечної справи» за напрямом підготовки 029 «Інформаційна, бібліотечна та архівна справа» галузі знань 02 «Культура і мистецтво». - 2016. – 37 с.

Розробники: Воскобойнікова-Гузєва Олена Вікторівна, доктор наук із соціальних комунікацій, с.н.с., завідувач кафедри бібліотекознавства та інформології; Прокопенко Лілія Сергіївна, кандидат історичних наук, доцент кафедри бібліотекознавства та інформології Інституту журналістики Київського університету імені Бориса Грінченка

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри бібліотекознавства та інформології
Протокол №1 від 1 вересня 2016 року

Завідувач кафедри
бібліотекознавства та інформології О.В. Воскобойнікова-Гузєва

Години відповідають робочому навчальному плану

Заступник директора
з науково-методичної та навчальної роботи О.А. Росінська

ЗМІСТ

Пояснювальна записка.....	4
Структура програми навчальної дисципліни.....	7
I. Опис предмета навчальної дисципліни.....	7
II. Тематичний план навчальної дисципліни.....	8
III. Програма	
<i>Змістовий модуль I</i>	9
<i>Змістовий модуль II</i>	12
IV. Навчально-методична карта дисципліни «Бібліотекознавство та історія бібліотечної справи».....	15
V. Плани семінарських занять.....	16
VI. Завдання для самостійної роботи.....	19
VII. Система поточного та підсумкового контролю.....	22
VIII. Методи навчання.....	25
IX. Методичне забезпечення курсу.....	26
X. Завдання до модульних контрольних робіт.....	26
XI. Рекомендована література	
<i>Законодавчі і нормативно-правові документи</i>	28
<i>Базова</i>	28
<i>Додаткова</i>	29
Інформаційні ресурси.....	35
Методичні рекомендації до підготовки семінарського заняття.....	36
Методичні рекомендації до самостійної роботи студентів.....	36

Пояснювальна записка

Курс «Бібліотекознавство та історія бібліотечної справи» є невід’ємною складовою підготовки фахівців за напрямом 029 «Інформаційна, бібліотечна та архівна справа».

Мета дисципліни – надати студентам знання про теоретико-методологічні, організаційні та історичні засади бібліотекознавства та бібліотечної справи як науки та навчальної дисципліни, а також з’ясувати феномен бібліотеки як соціокультурного явища, ознайомитись з основами організації функціонування бібліотечної справи, розглянути основні віхи на шляху, пройденому вітчизняними і зарубіжними бібліотеками з моменту їх появи і до сьогодення, простежити еволюцію різних типів і видів бібліотек, особливості їх функціонування у межах конкретних країн й історичних періодів, визначити спадкоємність бібліотечних традицій, значення історичного досвіду для вдосконалення сьогоденньої вітчизняної бібліотечної практики з метою набуття практичних умінь і навичок для майбутньої професійної діяльності.

Завдання дисципліни:

- вивчити теоретичні засади бібліотекознавства та історії бібліотечної справи як науки та навчальної дисципліни;
- розглянути основні історичні етапи розвитку бібліотекознавства та бібліотечної справи в Україні та світі;
- виявити особливості історії бібліотечної справи як складової історії загальної історії людства та історії світової культури;
- опанувати методологію та методику бібліотекознавства та історії бібліотечної справи;
- ознайомитися із організацією та основними тенденціями бібліотекознавчих досліджень в Україні на сучасному етапі;
- сформуванати загальні поняття про бібліотеку та її роль в суспільстві, функції, структурно-функціональну модель, сутність системної організації бібліотеки;
- оволодіти науковими підходами до класифікації і типологізації бібліотек;
- ознайомитися з професійними вимогами до бібліотекаря, теоретичними засадами бібліотечної професіології;
- вивчити теоретичні засади та практичні аспекти організації функціонування бібліотечної справи, зокрема, принципи і закономірності формування бібліотечних систем, типовидову структуру бібліотечної системи України, сучасні підходи до управління бібліотечною справою;
- дослідити основні напрями розвитку бібліотек і бібліотечної справи на різних історичних етапах в Україні та світі;
- ознайомитися з регіональною специфікою розвитку бібліотечної справи у світі;
- розглянути історію бібліотечної справи з урахуванням її персоналізації;

– виявити значення історичного досвіду для вдосконалення сьогоденної вітчизняної бібліотечної практики.

Дисципліна спрямована на формування таких **фахових (спеціальних) програмних компетентностей** освітньої програми підготовки бакалаврів за напрямом 029 «Інформаційна, бібліотечна та архівна справа»:

– *Базові загальні знання.* Володіти базовими загальними знаннями з бібліотекознавства, а саме: науковими дослідженнями сьогодення та знаннями світового досвіду історії бібліотечної справи, еволюції різних типів і видів бібліотек, знаннями теоретико-методологічних, організаційних, технологічних та управлінських засад бібліотекознавства з метою набуття практичних умінь і навичок для майбутньої професійної діяльності;

– *Здатність знаходити та використовувати інформацію* з інформаційних ресурсів, джерел (електронних, письмових, архівних та усних) до виконання конкретних практичних завдань;

– *Здатність використовувати фахову термінологію* з бібліотекознавства в усній та письмовій формах;

– *Здатність до аналізу* законодавчих та нормативно-правових актів щодо діяльності і розвитку сучасних бібліотечно-інформаційних установ; процесів розвитку фахової комунікації як складової системи соціальних комунікацій з метою посилення її впливу на інтелектуальний, культурний, правовий, соціально-економічний рівень життєдіяльності суспільства;

– *Здатність до вивчення та аналізу* бібліотечної діяльності на основі застосування наукових методів систематизації, підготовки аналітичних матеріалів, синтетичного опрацювання інформаційного контенту з джерел.

Дисципліна спрямована на формування таких **фахових (професійних) програмних компетентностей** освітньої програми підготовки бакалаврів за напрямом 029 «Інформаційна, бібліотечна та архівна справа»:

– *Організаційні навички.* Знання бібліотечно-інформаційного законодавства, документів державних органів влади і управління; статутів бібліотек різних типів і видів; можливість на основі стандартних методик складати статистичні.

– *Обробка інформації.* Можливість користуватись регламентованими джерелами інформації, методами, способами та засобами її обробки й зберігання.

– *Креативність.* Володіння методиками та технологіями як традиційними так і інноваційними.

Опанування дисципліни дозволяє отримати такі **програмні результати** освітньої програми підготовки бакалаврів:

– *фахові (спеціальні):*

- здатність продемонструвати сучасне уявлення та знання щодо правових норм, законодавчих установок в бібліотечно-інформаційній галузі; знання процесів розвитку та функціонування українських та зарубіжних бібліотек;

- здатність продемонструвати етичні установки у фаховій сфері; можливість виховання власної свідомості щодо моральності в побудові кар'єри

та в повсякденному житті;

– *фахові (професійні)*:

- здатність визначити історичні, соціально-економічні, культурні передумови виникнення бібліотек; принципи практичної бібліотечної діяльності;

- здатність аналізувати основні принципи і концепції розвитку бібліотечної справи;

- здатність застосовувати основи наукової роботи в бібліотечно-інформаційній галузі.

Курс інтегрується з такими дисциплінами, як «Історія книги та книгознавство», «Фондознавство», «Інформаційне обслуговування користувачів бібліотек», «Менеджмент бібліотечно-інформаційної галузі», «Інтелектуальна свобода та доступ до інформації», «Проектна діяльність бібліотек та інформаційних установ», «Міжнародне співробітництво в бібліотечно-інформаційній сфері» й ін.

Теоретичні питання дисципліни розглядаються на лекціях, поглибленню теоретичних знань із дисципліни сприяють семінарські заняття. До кожного модуля розроблені тестові завдання для модульних контрольних робіт, які дозволять виявити рівень оволодіння студентами теоретичних питань та конкретним фактичним матеріалом.

Дисципліна загальним обсягом 210 годин вивчається впродовж 1-2 курсів. У 1 семестрі загальний обсяг становить 60 год., у тому числі: 14 год. – лекційних, 14 год. – семінарських занять, 4 год. – модульні контрольні роботи, 28 год. – самостійна робота. Студентам надається список рекомендованої до вивчення літератури та перелік інформаційних ресурсів мережі Інтернет для опрацювання. Викладання дисципліни розраховано на *три семестри* та завершується *екзаменом*.

СТРУКТУРА ПРОГРАМИ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

I. Опис предмета навчальної дисципліни

Предмет: теоретико-методологічні, організаційні та історичні засади бібліотекознавства і бібліотечної справи

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, рівень освіти	Характеристика навчальної дисципліни
<p>Кількість кредитів, відповідних ECTS – 2</p> <p>Змістових модулів – 2</p> <p>Загальний обсяг дисципліни (години) – 60</p> <p>Тижневих годин – 2</p>	<p>Галузь знань 02 «Культура і мистецтво»</p> <p>Спеціальність 029 «Інформаційна, бібліотечна та архівна справа»</p> <p>Рівень освіти: перший (бакалаврський)</p>	<p>Рік підготовки: 1-й</p> <p>Семестр: 1-й</p> <p>Аудиторні заняття: 28 годин, з них: лекції (теоретична підготовка): 14 годин семінарські заняття: 14 годин</p> <p>Модульні контрольні роботи: 4 години</p> <p>Самостійна робота: 28 годин</p>

II. ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

№ з/п	Назви змістових модулів і тем	Кількість годин							
		Разом	Аудиторних	Лекцій	Практичних	Семінарських	Індивідуальна робота	Самостійна робота	контроль Підсумковий
Змістовий модуль I.									
БІБЛІОТЕЧНИЙ СОЦІАЛЬНИЙ ІНСТИТУТ									
1.1	Бібліотека як система	8	4	2		2		4	
1.2	Класифікація і типологізація бібліотек	8	4	2		2		4	
1.3	Бібліотечна професіологія і підготовка кадрів для бібліотек	4	2	2				2	
1.4	Основні принципи організації, функціонування та управління бібліотечною справою	6	2	2				4	
1.5	Організація та управління бібліотечною справою в Україні на сучасному етапі	2	2			2			
	Модульна контрольна робота	2							2
	Разом за модулем 1	30	14	8		6		14	2
Змістовий модуль II.									
ЗАГАЛЬНЕ БІБЛІОТЕКОЗНАВСТВО									
2.1	Сутність, функції, структура сучасного бібліотекознавства	6	2	2				4	
2.2	Бібліотекознавство як наука	2	2			2			
2.3	Основні етапи розвитку вітчизняного бібліотекознавства	6	4	2		2		4	
2.4	Методологія і методика бібліотекознавства і організація бібліотекознавчих досліджень	8	2	2				6	
2.5	Методи бібліотекознавчих досліджень	2	2			2			
2.6	Організація бібліотекознавчих досліджень в Україні на сучасному етапі	2	2			2			
	Модульна контрольна робота	2							2
	Разом за модулем 2	30	14	6		8		14	2

III. ПРОГРАМА

Змістовий модуль I. БІБЛІОТЕЧНИЙ СОЦІАЛЬНИЙ ІНСТИТУТ

Лекція 1.1. Бібліотека як система (2 год.)

Об'єкт, предмет, мета, завдання, міждисциплінарні зв'язки курсу. Структура і зміст курсу, організація навчального процесу. Джерела для вивчення дисципліни.

Соціальні функції бібліотеки як одна з найфундаментальніших проблем бібліотечної теорії і практики. Еволюція функцій бібліотеки у соціумі. Законодавчий і науковий підходи до формулювання соціальних функцій бібліотеки.

Групи функцій бібліотеки: іманентні, онтологічні, генетичні, початкові, системоутворючі, сутнісні, зовнішні, специфічні, типотворюючі, історичні, похідні, прикладні, додаткові, допоміжні, технологічні тощо. Співвідношення соціальних і технологічних функцій бібліотеки. Трансформація функцій бібліотеки в умовах інформаційного суспільства.

Поняття системного аналізу бібліотеки. Сутнісна системна модель бібліотеки.

Структурна характеристика бібліотеки: основні елементи і підсистеми, їх внутрішні і зовнішні функції. Бібліотечний фонд, користувач, бібліотекар, матеріально-технічна база як підсистеми бібліотеки.

Функціональна характеристика бібліотеки. Загальне поняття про функціонування бібліотеки. Взаємозалежність функціональної і структурної характеристик бібліотеки.

Основні елементи функціонування бібліотеки. Зовнішнє середовище, інформаційні потреби, процес діяльності, результат діяльності, зворотний зв'язок як складові процесу функціонування бібліотеки як системи. Диференціація бібліотечної роботи за видами. Основні параметри результатів діяльності бібліотеки, їх кількісні та якісні характеристики.

Організаційна структура бібліотеки: поняття та сутність, види, вимоги. Робоче місце як первинна ланка побудови виробничої структури бібліотеки. Комплектування фондів, організація обслуговування читачів і бібліографічна діяльність як основа функціонально-технологічної структури бібліотеки. Галузева, лінгвістична структури, структура за видами інформаційних джерел.

Семінар 1. Бібліотека як система (2 год.).

Лекція 1.2. Класифікація і типологізація бібліотек (2 год.)

Дискусійність питання класифікації і типологізації бібліотек. Еволюція поглядів бібліотекознавців на проблеми класифікації і типологізації бібліотек (Г. Геннаді, П. Отле та Л. Вутерстер, М. Потапов, М. Фрумін, О. Чубар'ян, С. Сірополко, Н. Фрідьєва, Ю. Меженко, С. Постернак, Т. Каратигіна, А. Черняк, Е. Сукіасян, А. Соколов, Н. Тюліна, Л. Амлинський, А. Хропач, М. Акіліна, К. Селіверстова, Т. Белобратова, М. Карташов, Ю. Столяров).

Сутність класифікації й типологізації. Ієрархічні, фасетні, змішані класифікації бібліотек. Ознаки класифікування бібліотек.

Класифікація бібліотек за різними критеріями (соціальне призначення, засновники, форма власності, юридичний статус, науковий статус, адміністративно-територіальний поділ, доступність, платність обслуговування, статус, зона обслуговування, зміст документів, форма документів, обсяг фондів, запрограмована активність використання, вік користувачів, психофізіологічні можливості користувачів, кількість користувачів, наявність штатного персоналу, кількість співробітників, технічний стан будівлі, площа приміщень тощо).

Сутнісні критерії типологізації бібліотек. Соціальне призначення як основна типоутворююча ознака типологізації бібліотек.

Загальні бібліотеки (публічні, масові, універсальні, загальнодоступні), їх основні типологічні ознаки: національні, обласні універсальні (регіональні) і публічні бібліотеки. Типологічні особливості та функції національних бібліотек. Типологічні ознаки універсальних бібліотек.

Спеціальні бібліотеки (спеціалізовані, галузеві, наукові), їх основні типологічні ознаки: виробничі, наукові, навчальні, управлінські бібліотеки. Загальнодоступні спеціальні бібліотеки. Галузева диференціація бібліотек.

Типологічні особливості особистих бібліотек, їх види і функції. Приватні зібрання в бібліотеках.

Інтернет та утворення електронних, цифрових, гібридних бібліотек.

Семінар 2. Класифікація і типологізація бібліотек (2 год.).

Лекція 1.3. Бібліотечна професіологія і підготовка кадрів для бібліотек (2 год.)

Соціально обумовлена спрямованість бібліотечної професії і особистості бібліотекаря. Історичні витоки та закономірності історичного розвитку бібліотечної професії та бібліотечної освіти. Бібліотечно-інформаційний фахівець як особлива соціально-професійна група: перспективи розвитку і збереження, трансформація в контексті змін соціокультурної сфери.

Наукова класифікація видів бібліотечної праці. Професійна самосвідомість бібліотекарів. Кадрові ресурси бібліотечної справи, професійна міграція і мобільність, статус, престиж, імідж професії, бібліотечна праця. Професійні цінності сучасного бібліотекаря. Колективний характер бібліотечної діяльності і творча природа праці бібліотекарів. Основні групи бібліотечних кадрів. Загальнопрофесійні вимоги до особистості бібліотекаря. Професіограма і кваліфікаційні характеристики.

Бібліотечна професіологія: зміст, завдання, основні напрями досліджень. Еволюція спеціальності «бібліотекар-бібліограф». Професійна, демографічна та функціональна структура бібліотечних кадрів в Україні. Кодекси професійної етики бібліотекаря. Кодекс етики бібліотекаря, затверджений Українською бібліотечною асоціацією (2013 р.).

Основні принципи і стратегічні цілі бібліотечної освіти в контексті загальнодержавної освітньої програми України. Фундаментальність бібліотечної освіти. Міжнародні та вітчизняні стандарти підготовки

бібліотечних фахівців. Мережа вищих навчальних закладів, що здійснюють підготовку фахівців бібліотечної справи в Україні. Підготовка бібліотечних фахівців для роботи в умовах автоматизованих бібліотечно-інформаційних технологій: технізація бібліотечно-інформаційної освіти.

Підготовка науково-педагогічних кадрів. Аспірантура, докторантура, захист дисертацій зі спеціальності «Книгознавство, бібліотекознавство, бібліографознавство» в Україні. Паспорти наукових спеціальностей з історичних наук та соціальних комунікацій.

Професійний розвиток і самоосвіта бібліотекаря. Система безперервної бібліотечно-інформаційної освіти та інші системи підтримання, удосконалення та розвитку професії. Діяльність інститутів післядипломної освіти та центрів безперервної освіти бібліотечних кадрів в Україні. Бібліотечні об'єднання і асоціації.

Лекція 1.4. Основні принципи організації, функціонування та управління бібліотечною справою (2 год.)

Загальна характеристика бібліотечної справи. Основні принципи організації і функціонування бібліотечної справи. Структура бібліотечної справи. Бібліотечні мережі (галузевий, відомчий, територіальний підходи) і бібліотечні системи. Форми бібліотечної діяльності. Забезпеченість населення бібліотечною мережею в Україні на сучасному етапі.

Організаційні фактори бібліотечної справи. Протиріччя у розвитку бібліотечної справи і шляхи їх подолання. Розвиток координації і кооперації бібліотек.

Закономірності формування бібліотечних систем. Взаємодія бібліотек як основа формування і розвитку бібліотечних систем. Характер бібліотечних зв'язків.

Структурна організація бібліотечних систем. Територіальна спільність бібліотек. Первинні (спеціалізовані), локальні (місцеві), обласні і регіональні (міжобласні) бібліотечні об'єднання. Централізована бібліотечна система (ЦБС) як первинний рівень бібліотечних об'єднань, що включає бібліотеки одного типу і одного відомства на певній компактній території.

Відомчо-галузева бібліотечна система. Бібліотечні об'єднання академії наук. Універсальні територіальні бібліотечні об'єднання (комплекси). Розвиток (динамічність) бібліотечної системи.

Основи організації та функціонування бібліотечної системи України. Національні та державні бібліотеки України. Мережі бібліотек в Україні. Приватні бібліотеки.

Основи управління бібліотечною справою. Характеристика суб'єктів і об'єктів управління бібліотечною справою: сутнісні характеристики, типові особливості і специфічні закономірності. Цілі управління бібліотечною справою. Критерії ефективності управління бібліотечною справою.

Науково обґрунтована і реалістична бібліотечна політика як основа управління бібліотечною справою. Цілі бібліотечної політики. Закон України «Про бібліотеки і бібліотечну справу» та проблеми управління галуззю.

Організаційна структура управління бібліотечною справою. Органи державного управління (державний, галузевий, територіальний рівні). Завдання і функції Міністерства культури України у сфері керівництва і координації роботи бібліотек. Регіональні органи управління бібліотечною справою. Функції відомчих органів управління бібліотечною справою.

Професійні бібліотечні асоціації і товариства як органи бібліотечного самоврядування. Українська бібліотечна асоціація (УБА) і її роль в управлінні бібліотечною справою України.

Семінар 3. Організація та управління бібліотечною справою в Україні на сучасному етапі (2 год.)

Змістовий модуль II ЗАГАЛЬНЕ БІБЛІОТЕКОЗНАВСТВО

Лекція 2.1. Сутність, функції, структура сучасного бібліотекознавства (2 год.)

Базові поняття і категорії загального бібліотекознавства. Історичний розвиток терміну «бібліотекознавство». Цілі бібліотекознавства, його завдання, області наукового пошуку, їх межі.

Дискусійність питання про об'єкт бібліотекознавства. Фундаментальна роль інформації в системному об'єкті бібліотекознавства. Інформація, об'єктивована у вигляді публікації, як елемент об'єкта бібліотекознавства. Читач (споживач інформації, абонент, користувач, клієнт) як елемент об'єкта бібліотекознавства. Бібліотекар як елемент об'єкта бібліотекознавства.

Дискусійність питання про предмет бібліотекознавства.

Наукові та соціальні функції бібліотекознавства.

Структура бібліотекознавства: теорія, історія, організація, управління, методика. Порівняльне (компаративне) бібліотекознавство як самостійна дисципліна бібліотекознавчого знання. Бібліотекознавство загальне і спеціальне. Структура бібліотекознавства як навчальної дисципліни.

Загальна характеристика статусу бібліотекознавства в системі наукового знання. Бібліотекознавство як інформаційна та соціальна наука. Міждисциплінарність бібліотекознавства. Зв'язок бібліотекознавства з бібліографознавством, книгознавством, інформатикою. Бібліотекознавство і загально-наукові дисципліни. Зв'язок бібліотекознавства з документознавством, архівознавством та пам'яткознавством, дисциплінами інформаційного циклу.

Семінар 4. Бібліотекознавство як наука (2 год.).

Лекція 2.2. Основні етапи розвитку вітчизняного бібліотекознавства (2 год.)

Передісторія бібліотекознавчої думки. Об'єктивні чинники і передумови виникнення бібліотекознавчої думки. Відображення бібліотекознавчої думки у церковних інструкціях, настановах та пам'ятках. Бібліотекознавча думка в період Княжої доби.

Вплив перших бібліотекознавчих праць Європи та США на розвиток бібліотекознавчої думки в Україні. Вплив активізації бібліотекознавчої думки в Росії у XVIII ст. на розвиток вітчизняних досліджень.

Виникнення і становлення бібліотекознавства як наукової і навчальної дисципліни у XIX ст. М. Шреттінгер: введення у науковий обіг терміну «бібліотекознавство». Відокремлення бібліотекознавства від бібліотечної практики.

Перші наукові спроби визначення предмета бібліотекознавства, формування уявлень про структуру бібліотекознавства як наукової дисципліни. Збільшення кількості наукових публікацій із бібліотекознавства, організація перших бібліотекознавчих журналів, утворення професійних бібліотечних асоціацій, формування наукових бібліотекознавчих центрів.

Внесок окремих вчених у розвиток бібліотекознавства: В.І. Собольщиков, М.О. Рубакін, О.О. Покровський, Л.Б. Хавкіна та ін.

Українське бібліотекознавство XIX – початку XX ст. (основні концепції П.О. Ярковського, І.І. Срезневського, К.І. Рубинського, Н.Я. Фрідьєвої, Д.А. Балики, С.О. Сірополка, Л.У. Биковського). Формування бібліотекознавства як навчальної дисципліни.

Розвиток бібліотекознавства в СРСР. Праці К.І. Абрамова, В.О. Артисевич, А.М. Ванєєва, Ю.В. Григор'єва, М.Я. Дворкіної, К.М. Дерунова, М.С. Карташова, В.В. Скворцова, Ю.М. Столярова, В.І. Терьошина, В.Р. Фірсова, О.С. Чубар'яна. Видання перших підручників з бібліотекознавства.

Розвиток українського бібліотекознавства у XX – на початку XXI ст. (В.С. Бабич, Т.Ю. Гранчак, І.О. Давидова, Л.А. Дубровіна, В.О. Ільганаєва, Я.М. Крекез, Т.І. Ківшар, Г.І. Ковальчук, Н.М. Кушнарєнко, Т.В. Новальська, О.С. Онищенко, Л.П. Одинока, М.С. Слободяник, А.С. Чачко та ін.).

Нові завдання бібліотекознавства в умовах інформаційного суспільства. Трансформація інфраструктури сучасного бібліотекознавства.

Семінар 5. Основні етапи розвитку вітчизняного бібліотекознавства (2 год.).

Лекція 2.3. Методологія і методика бібліотекознавства і організація бібліотекознавчих досліджень (2 год.)

Методологія бібліотекознавства. Методологія дослідження як система наукових принципів, форм і способів пізнання, організації і побудови теоретичної діяльності, як вчення про цю систему. Поняття про методи та наукову методику бібліотекознавства.

Загальнонаукові методи: емпіричні і теоретичні. Загальнонаукові методи: аналіз, синтез, абстрагування, формалізація, порівняння, спостереження

(самоспостереження), експеримент, моделювання, прогнозування, структурно-функціональний метод, класифікація, цитування, бібліографічний метод, термінологічний аналіз, метод операціоналізації понять.

Спеціальні методи: опитування, контент-аналіз, тестування.

Кількісні методики бібліотекознавчих досліджень: вимірювання, статистичні таблиці, методи індексів і рядів динаміки, кореляційний аналіз.

Поняття про організацію бібліотекознавчого дослідження. Основні етапи бібліотекознавчого дослідження: виявлення і формулювання наукової проблеми; розробка і затвердження технічного завдання; розробка програми наукового дослідження; оформлення результатів наукового дослідження; впровадження результатів наукового дослідження.

Характеристика діяльності основних центрів бібліотекознавчих досліджень в Україні. Українські наукові бібліотекознавчі школи. Роль бібліотекознавчої періодики у розвитку наукової думки.

Основні напрями бібліотекознавчих досліджень на сучасному етапі – теоретико-методологічні засади бібліотекознавства, історія бібліотечної справи, бібліотечне фондознавство, бібліотечне читачезнавство, формування цифрових колекцій та електронних бібліотек, інформатизація бібліотек, організація та управління бібліотекою, управління бібліотечною справою, бібліотечна технологія, бібліотечний менеджмент і маркетинг, бібліотечне краєзнавство, бібліотечна професіологія та ін. Перспективи розвитку українського бібліотекознавства.

Семінар 6. Методи бібліотекознавчих досліджень (2 год.).

Семінар 7. Організація бібліотекознавчих досліджень в Україні на сучасному етапі (2 год.).

IV. Навчально-методична карта дисципліни «Бібліотекознавство та історія бібліотечної справи»

Разом: 60 год., лекції – 14 год., семінарські заняття – 14 год.,

самостійна робота – 28 год., мк – 4 год.

Тиждень	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII
Модулі	Змістовий модуль I				Змістовий модуль II			
Назва модуля	БІБЛІОТЕЧНИЙ СОЦІАЛЬНИЙ ІНСТИТУТ				ЗАГАЛЬНЕ БІБЛІОТЕКОЗНАВСТВО			
Кількість балів за модуль	97 б.				97 б.			
Лекції	відвідування - 4 б.				відвідування - 3 б.			
Теми лекцій	Бібліотека як система – 1 б.	Класифікація і типологізація бібліотек – 1 б.	Бібліотечна професіологія і підготовка кадрів для бібліотек – 1 б.	Основні принципи організації, функціонування та управління бібліотечної справою – 1 б.	Сутність, функції, структура сучасного бібліотекознавства – 1 б.	Основні етапи розвитку вітчизняного бібліотекознавства – 1 б.	Методологія і методика бібліотекознавства і організація бібліотекознавчих досліджень – 1 б.	
Теми семінарських занять	Бібліотека як система – 1+10 б.	Класифікація і типологізація бібліотек – 1+10 б.		Організація та управління бібліотечною справою в Україні на сучасному етапі – 1+10 б.	Бібліотекознавство як наука – 1+10 б.	Основні етапи розвитку вітчизняного бібліотекознавства – 1+10 б.	Методи бібліотекознавчих досліджень – 1+10 б.	Організація бібліотекознавчих досліджень в Україні на сучасному етапі – 1+10 б.
Самостійна робота	5x7=35 б.				5x5=25 б.			
Види поточного контролю	Модульна контрольна робота 1 – 25 б.				Модульна контрольна робота 2 – 25 б.			

V. ПЛАНИ СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ

Змістовий модуль I. БІБЛІОТЕЧНИЙ СОЦІАЛЬНИЙ ІНСТИТУТ

Семінар 1

Бібліотека як система (2 год.).

1. Функції бібліотеки.
2. Сутнісна системна модель бібліотеки.
3. Функціональна характеристика бібліотеки.
4. Організаційна структура бібліотеки.

Базова література: 1-5, 8-10

Додаткова література: 16, 18, 30, 31, 32, 35, 36, 39, 43, 45, 57, 60, 61, 67, 73, 75, 78, 86

Семінар 2

Класифікація і типологізація бібліотек (2 год.)

1. Еволюція поглядів науковців щодо класифікації і типологізації бібліотек.
2. Сутність класифікації і типологізації бібліотек.
3. Класифікація бібліотек.
4. Типологізація бібліотек.

Базова література: 2, 6-10

Додаткова література: 12, 20, 23, 31, 33, 40, 65, 69, 74, 81, 85

Семінар 3

Організація та управління бібліотечною справою в Україні на сучасному етапі (2 год.)

1. Основні принципи організації і функціонування бібліотечної справи.
2. Забезпеченість населення бібліотечною мережею в Україні на сучасному етапі.
3. Загальна характеристика бібліотечної системи України.
4. Характеристика окремих мереж бібліотек України:
 - мережі публічних бібліотек (Міністерство культури України; Національна парламентська бібліотека України, Національна бібліотека України для дітей, Державна бібліотека України для юнацтва);
 - академічних бібліотек (Національна академія наук України, Національна бібліотека України імені В.І.Вернадського);
 - медичних бібліотек (Міністерство охорони здоров'я України, Національна наукова медична бібліотека України);

- науково-технічних бібліотек (Міністерство освіти і науки України; Державна науково-технічна бібліотека України);
- сільськогосподарських бібліотек (Міністерству аграрної політики та продовольства України, Національної академії аграрних наук України; Національна наукова сільськогосподарська бібліотека НААН України);
- освітянських бібліотек (Міністерство освіти і науки України, Національна академія педагогічних наук України; Державна науково-педагогічна бібліотека України ім. В. О. Сухомлинського);
- бібліотек вищих навчальних закладів (Міністерство освіти і науки України, Наукова бібліотека ім. М.Максимовича Київського національного університету імені Тараса Шевченка);
- мережа бібліотек для сліпих (Міністерство культури України; Українське товариство сліпих).

4. Державна бібліотечна політика як основа управління бібліотечною справою.

5. Управління бібліотечною справою в Україні. Координуюча роль Міністерства культури України.

6. Стратегія розвитку бібліотечної справи в Україні до 2025 року «Якісні зміни бібліотек задля забезпечення сталого розвитку України».

Базова література: 2-5, 6-10

Додаткова література: 11, 17, 19, 22, 24, 27, 29, 30, 49, 56, 58 - 60, 74, 79,

80

Змістовий модуль II. ЗАГАЛЬНЕ БІБЛІОТЕКОЗНАВСТВО

Семінар 4

Бібліотекознавство як наука (2 год.)

1. Понятійний апарат бібліотекознавства.
2. Об'єкт бібліотекознавства.
3. Предмет бібліотекознавства.
4. Наукові та соціальні функції бібліотекознавства.
5. Структура бібліотекознавства.

Базова література: 1, 2, 4, 10, 11

Додаткова література: 28, 35, 37, 44, 48-51, 54, 63, 64, 68, 70-72, 75-77,

82

Семінар 5

Основні етапи розвитку вітчизняного бібліотекознавства (2 год.)

1. Виникнення і розвиток бібліотекознавчої думки.
2. Становлення бібліотекознавства як наукової і навчальної дисципліни у XIX ст.
3. Українське бібліотекознавство XIX – початку XX ст.

4. Розвиток українського бібліотекознавства у ХХ – на початку ХХІ ст.
5. Видатні українські бібліотекознавці.

Базова література: 5, 10

Додаткова література: 14, 24, 44, 47, 51, 52, 54, 57, 69, 81, 83, 84

Семінар 6

Методи бібліотекознавчих досліджень (2 год.)

1. Поняття про методи та наукову методичку бібліотекознавства.
2. Загальнонаукові методи бібліотекознавчих досліджень.
3. Спеціальні методи бібліотекознавчих досліджень.
4. Кількісні методики бібліотекознавчих досліджень.

Базова література: 6-10

Додаткова література: 13, 21, 41, 43, 44, 46, 48, 50, 51, 58

Семінар 7

Організація бібліотекознавчих досліджень в Україні на сучасному етапі (2 год.)

1. Характеристика науково-дослідної діяльності у галузі бібліотекознавства провідних бібліотек України (Національна бібліотека України імені В.І.Вернадського, Національна парламентська бібліотека України, Національна наукова медична бібліотека України, Національна наукова сільськогосподарська бібліотека НААН України, Державна науково-педагогічна бібліотека України ім. В. О. Сухомлинського та ін.).

2. Характеристика діяльності вишів України як центрів бібліотекознавчих досліджень (Київський національний університет культури і мистецтв, Харківська державна академія культури, Національна академія керівних кадрів культури і мистецтва та ін.).

3. Українські наукові бібліотекознавчі школи.

4. Наукові комунікації у бібліотекознавстві. Значення фахової періодики для розвитку бібліотекознавчих досліджень.

5. Відображення основних напрямів бібліотекознавчих досліджень на сучасному етапі у паспортах наукових спеціальностей. Паспорт спеціальності 27.00.03 – Книгознавство, бібліотекознавство, бібліографознавство (соціальні комунікації, історичні науки).

Базова література: 2, 4, 5

Додаткова література: 14, 17, 22, 26, 44, 48, 49, 53, 55, 58, 64-66, 69, 75, 86, 87

VI. ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

Змістовий модуль I. БІБЛІОТЕЧНИЙ СОЦІАЛЬНИЙ ІНСТИТУТ (14 год.)

1.1. На основі опрацювання законодавчих, наукових і довідкових джерел розглянути різноманітні підходи до визначення базових понять курсу: «бібліотека», «бібліотечна справа», «бібліотекар»; «інформація», «документ»; «бібліотечний фонд», «бібліотечні ресурси»: «читач бібліотеки», «користувач бібліотеки», «абонент бібліотеки», «клієнт бібліотеки»; «бібліотечне обслуговування». Результати оформити у таблиці – 2 год.

Поняття	Визначення	Автор (джерело)
---------	------------	-----------------

1.2. Охарактеризувати основні функції бібліотеки. Результати оформити в таблиці – 2 год.

Функція бібліотеки	Пояснення
--------------------	-----------

1.3. Проаналізувати зовнішні і внутрішні функції підсистем бібліотеки. Результати оформити в таблиці – 2 год.

Назва підсистеми	Зовнішня функція підсистеми	Внутрішня функція підсистеми
------------------	-----------------------------	------------------------------

1.4. Навести приклади позитивних і негативних впливів зовнішнього середовища на функціонування бібліотеки (політичних, економічних, технологічних чинників, населення, окремих елементів системи соціальних комунікацій тощо) – 2 год.

1.5. Охарактеризувати основні типи і види бібліотек. Результати оформити в таблиці – 2 год.

Критерій	Тип/вид	Коротка характеристика	Приклад бібліотеки в Україні	Орган адміністративного керівництва
----------	---------	------------------------	------------------------------	-------------------------------------

1.6. Визначити завдання та обов'язки, знання, кваліфікаційні вимоги, які висуваються до бібліотекаря згідно з «Довідником кваліфікаційних характеристик професій працівників» (Вип. 81. «Культура та мистецтво» / М-во праці та соц. політики України. – 2-ге вид., перепр. – Краматорськ, 2005. – 76 с.) – 2 год.

1.7. На основі аналізу даних статистичного бюлетеня Державної служби статистики України «Заклади культури, мистецтва, фізкультури та спорту України у ... р.» проаналізувати сучасний стан забезпеченості населення України бібліотечною мережею – 2 год.

Змістовий модуль II

ЗАГАЛЬНЕ БІБЛІОТЕКОЗНАВСТВО (14 год.)

2.1 Схематично зобразити структуру бібліотекознавства як науки і навчальної дисципліни – 2 год.

2.2. Схематично зобразити міжпредметні зв'язки бібліотекознавства – 2 год.

2.3. Скласти зведену хронологічну таблицю історії розвитку вітчизняного бібліотекознавства як науки та навчальної дисципліни – 2 год.

2.4. На основі опрацювання авторефератів дисертацій останніх років зі спеціальності 27.00.03 – Книгознавство, бібліотекознавство, бібліографознавство (за базою даних «Автореферати дисертацій», розміщеній на веб-порталі Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського НАН України) охарактеризувати найрозповсюдженіші методи і основну проблематику бібліотекознавчих досліджень в Україні на сучасному етапі – 4 год.

2.5. Охарактеризувати фахову бібліотекознавчу періодику. Результати оформити в таблиці – 4 год.

Назва	Рік заснування	Періодичність	Тематика видання	Засновник	Характеристика видання
-------	----------------	---------------	------------------	-----------	------------------------

Карту самостійної роботи, де визначено форми академічного контролю, успішність (бали) і термін виконання самостійної роботи студентами, подано у вигляді табл. 6.1.

Таблиця 6.1

КАРТА САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТА

Змістовий модуль та теми курсу	Академічний контроль	Бали	Термін виконання (тижні)
Змістовий модуль I. БІБЛІОТЕЧНИЙ СОЦІАЛЬНИЙ ІНСТИТУТ			
1.1. На основі опрацювання законодавчих, наукових і довідкових джерел розглянути різноманітні підходи до визначення базових понять курсу: «бібліотека», «бібліотечна справа», «бібліотекар»; «інформація», «документ»; «бібліотечний фонд», «бібліотечні ресурси»: «читач бібліотеки», «користувач бібліотеки», «абонент бібліотеки», «клієнт бібліотеки»; «бібліотечне обслуговування». Результати оформити у таблиці – 2 год.	Семінарські заняття, модульний контроль,	5	I-IV
1.2. Охарактеризувати основні функції бібліотеки. Результати оформити в таблиці – 2 год.		5	
1.3. Проаналізувати зовнішні і внутрішні функції підсистем бібліотеки. Результати оформити в таблиці – 2 год.		5	
1.4. Навести приклади позитивних і негативних		5	

<p>впливів зовнішнього середовища на функціонування бібліотеки (політичних, економічних, технологічних чинників, населення, окремих елементів системи соціальних комунікацій тощо) – 2 год.</p> <p>1.5. Охарактеризувати основні типи і види бібліотек. Результати оформити в таблиці – 2 год.</p> <p>1.6. Визначити завдання та обов'язки, знання, кваліфікаційні вимоги, які висуваються до бібліотекаря згідно з «Довідником кваліфікаційних характеристик професій працівників» (Вип. 81. «Культура та мистецтво» / М-во праці та соц. політики України. – 2-ге вид., перепр. – Краматорськ, 2005. – 76 с.) – 2 год.</p> <p>1.7. На основі аналізу даних статистичного бюлетеня Державної служби статистики України «Заклади культури, мистецтва, фізкультури та спорту України у ... р.» проаналізувати сучасний стан забезпеченості населення України бібліотечною мережею – 2 год.</p>		5	
Змістовий модуль II. ЗАГАЛЬНЕ БІБЛІОТЕКОЗНАВСТВО			
<p>2.1 Схематично зобразити структуру бібліотекознавства як науки і навчальної дисципліни – 2 год.</p> <p>2.2. Схематично зобразити міжпредметні зв'язки бібліотекознавства – 2 год.</p> <p>2.3. Скласти зведену хронологічну таблицю історії розвитку вітчизняного бібліотекознавства як науки та навчальної дисципліни – 2 год.</p> <p>2.4. На основі опрацювання авторефератів дисертацій останніх років зі спеціальності 27.00.03 – Книгознавство, бібліотекознавство, бібліографознавство (за базою даних «Автореферати дисертацій», розміщеній на веб-порталі Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського НАН України) охарактеризувати найрозповсюдженіші методи і основну проблематику бібліотекознавчих досліджень в Україні на сучасному етапі – 4 год.</p> <p>2.5. Охарактеризувати фахову бібліотекознавчу періодику. Результати оформити в таблиці – 4 год.</p>	<p>Семінарські заняття, модульний контроль,</p>	5 5 5 5 5	V-VIII
<i>Разом: 28 год.</i>	<i>Разом: 60 балів</i>		

VII. СИСТЕМА ПОТОЧНОГО І ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ ЗНАНЬ

Навчальні досягнення студентів із дисципліни «Бібліотекознавство та історія бібліотечної справи» оцінюються за модульно-рейтинговою системою, в основу якої покладено принцип покрокової звітності, обов'язковості модульного контролю, накопичувальної системи оцінювання рівня знань, умінь та навичок; розширення кількості підсумкових балів до 100.

Контроль успішності студентів з урахуванням поточного і підсумкового оцінювання здійснюється відповідно до навчально-методичної карти (п. IV), де зазначено види й терміни контролю. Систему рейтингових балів для різних видів контролю та порядок їх переведення у національну (4-бальну) та європейську (ECTS) шкалу подано у табл. 7.1, табл. 7.2.

Таблиця 7.1

Розрахунок рейтингових балів за видами поточного (модульного) контролю

№ з/п	Вид діяльності	Кількість балів за одиницю	Кількість одиниць до розрахунку	Всього
1	Відвідування лекцій	1	7	7
2	Відвідування семінарських занять	1	7	7
3	Виконання завдання з самостійної роботи (домашнього завдання)	5	12	60
4	Робота на семінарському занятті	10	6	60
5	Модульна контрольна робота	25	2	50
Максимальна кількість балів 184				

Розрахунок: $184:100=1,8$

Студент набрав: 171 балів

Оцінка: $171:1,8= 95$

Методи контролю

Перевірка й оцінювання знань студентів здійснюється методами контролю та самоконтролю за ефективністю навчально-пізнавальної діяльності (методи усного, письмового, практичного контролю та методи самоконтролю). Об'єктами контролю є систематичність, активність і результативність роботи студента впродовж семестру над вивченням програмного матеріалу дисципліни в межах аудиторних занять, а також виконання завдань для самостійного опрацювання.

Поточний контроль здійснюється під час проведення семінарських занять, він має на меті перевірку рівня підготовленості студента до виконання конкретної роботи.

Оцінювання самостійної роботи й активності на семінарських заняттях здійснюється за такими критеріями:

1) розуміння, ступінь засвоєння теорії та методології проблем, що розглядаються;

2) ступінь засвоєння фактичного матеріалу, який вивчається;

3) ознайомлення з базовою та додатковою рекомендованою літературою;

4) уміння поєднати теорію з практикою при розгляді конкретних ситуацій, розв'язанні завдань, винесених для самостійного опрацювання, і завдань, винесених на розгляд в аудиторії;

5) логіка, структура, стиль викладу матеріалу в письмових роботах і під час виступів в аудиторії, уміння обґрунтовувати свою позицію, здійснювати узагальнення інформації та робити висновки.

Модульний контроль є результатом вивчення кожного модуля, який містить підсумок усіх форм поточного контролю та виконання модульної контрольної роботи. Тестові завдання для проміжного контролю знань студентів охоплюють теми, які вивчаються в межах окремих модулів. Формат тестових завдань передбачає завдання закритої форми із запропонованими відповідями (альтернативні; на відновлення відповідності частин; на порівняння та протиставлення; на визначення причинної залежності; на відтворення правильної послідовності; з множинними відповідями «правильно – неправильно»).

Кожний модуль включає бали за поточну роботу студента на семінарських заняттях, виконання самостійної роботи, модульну контрольну роботу.

Виконання модульних контрольних робіт здійснюється з використанням роздрукованих завдань. Модульний контроль знань студентів здійснюється після завершення вивчення навчального матеріалу модуля.

Кількість балів за роботу з теоретичним матеріалом, на семінарських заняттях, під час виконання самостійної роботи залежить від дотримання таких вимог:

- ✓ вчасність виконання навчальних завдань;
- ✓ повний обсяг їх виконання;
- ✓ якість виконання навчальних завдань;
- ✓ самостійність виконання;
- ✓ творчий підхід у виконанні завдань;
- ✓ ініціативність у навчальній діяльності.

Підсумковий контроль знань передбачений у формі екзамену, проводиться з метою оцінювання результатів навчання після закінчення вивчення дисципліни.

Порядок переведення рейтингових показників успішності

Рейтингов а оцінка	Оцінка за стобальною шкалою	Значення оцінки
A	90-100 балів	Відмінно — відмінний рівень знань (умінь) у межах обов'язкового матеріалу з, можливими, незначними недоліками
B	82-89 балів	Дуже добре — достатньо високий рівень знань (умінь) у межах обов'язкового матеріалу без суттєвих грубих помилок
C	75-81 балів	Добре — в цілому добрий рівень знань (умінь) з незначною кількістю помилок
D	69-74 балів	Задовільно — посередній рівень знань (умінь) із значною кількістю недоліків, достатній для подальшого навчання або професійної діяльності
E	60-68 балів	Достатньо — мінімально можливий допустимий рівень знань (умінь)
FX	35-59 балів	Незадовільно з можливістю повторного складання — незадовільний рівень знань, з можливістю повторного перескладання за умови належного самостійного доопрацювання
F	1-34 балів	Незадовільно з обов'язковим повторним вивченням курсу — досить низький рівень знань (умінь), що вимагає повторного вивчення дисципліни

Загальні критерії оцінювання успішності студентів:

Високий (творчий) рівень компетентності.

A (90–100) = 5 (відмінно) – студент виявляє особливі творчі здібності, демонструє глибокі знання навчального матеріалу, що міститься в основних і додаткових рекомендованих джерелах; уміння аналізувати явища, які вивчаються, у їхньому взаємозв'язку та розвитку, чітко й лаконічно, логічно та послідовно відповідати на поставлені запитання; демонструє вміння застосовувати теоретичні положення під час розв'язання практичних задач; переконливо аргументує відповіді.

Достатній (конструктивно-варіативний) рівень компетентності.

B (82–89) = 4 (добре) – студент демонструє міцні ґрунтовні знання навчального матеріалу; вільно володіє вивченим обсягом матеріалу, застосовує його на практиці; вільно розв'язує практичні справи та задачі; самостійно виправляє допущені помилки, кількість яких незначна.

C (75–81) = 4 (добре) – студент має міцні знання навчального матеріалу; уміє зіставляти, узагальнювати, систематизувати інформацію під керівництвом викладача; у цілому самостійно застосовувати їх на практиці; виправляти допущені помилки, серед яких є суттєві, добирати аргументи на підтвердження своїх думок.

Середній (репродуктивний) рівень компетентності.

D (69–74) = 3 (задовільно) – студент відтворює значну частину теоретичного матеріалу, виявляє знання та розуміння основних положень, але його знання мають загальний характер; має труднощі з наведенням прикладів при поясненні явищ і закономірностей; з допомогою викладача може аналізувати навчальний матеріал, виправляти помилки, серед яких значна кількість суттєвих.

E (60–68) = 3 (задовільно) – студент володіє навчальним матеріалом на рівні, вищому за початковий, значну частину його відтворює на репродуктивному рівні; його знання мають фрагментарний характер, має труднощі з наведенням прикладів при поясненні явищ і закономірностей; допускає суттєві помилки.

Низький (рецептивно-продуктивний) рівень компетентності.

FX (35–59) = 2 (незадовільно з можливістю повторного складання) – студент володіє матеріалом на рівні окремих фрагментів, що становлять незначну частину навчального матеріалу; не володіє термінологією, оскільки понятійний апарат не сформований; не вміє застосовувати теоретичні положення під час розв'язання практичних задач; допускає значні помилки.

F (1–34) = 2 (незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни) – студент володіє матеріалом на рівні елементарного розпізнання та відтворення окремих фактів, елементів, об'єктів; повністю не знає матеріал, не працював в аудиторії з викладачем або самостійно.

VIII. МЕТОДИ НАВЧАННЯ

Основними організаційними формами навчального процесу з дисципліни «Бібліотекознавство та історія бібліотечної справи» є лекції, семінарські заняття, самостійна робота студентів, заходи з контролю знань студентів.

Для активізації процесу навчання при викладенні змісту дисципліни використовуються різноманітні методи навчання, а саме: методи стимулювання та мотивації навчально-пізнавальної діяльності; методи організації й здійснення навчально-пізнавальної діяльності; методи навчання за джерелом знань (словесні, наочні, практичні).

Зокрема, студенти отримують необхідні з курсу відомості на *проблемних лекціях*, спрямованих на розвиток логічного мислення студентів. Під час таких форм роботи ознайомлення з темою відбувається шляхом акцентування лектором уваги на проблемних питаннях; увага студентів концентрується на матеріалі, що не знайшов відображення в підручниках; розглядаються різні концептуальні підходи до проблеми.

Робота в малих групах дає змогу структурувати семінарські заняття за формою й змістом, створює можливості колективного вирішення проблем,

забезпечує формування особистісних якостей і досвіду соціального спілкування.

Семінари-дискусії передбачають обмін думками учасників з приводу проблемних питань; сприяють розвитку критичного мислення студентів, виробленню вміння аргументувати власну думку; вчать оцінювати пропозиції співрозмовників, критично підходити до власних поглядів.

Мозкова атака як метод розв'язання невідкладних завдань полягає в тому, щоб за обмежений час студенти могли запропонувати якомога більше варіантів вирішення проблеми та здійснити відбір найоптимальніших.

Кейс-метод – метод аналізу конкретних ситуацій – дає змогу наблизити процес навчання до реальної практичної діяльності спеціаліста та передбачає розгляд виробничих, управлінських та інших ситуацій, складних конфліктних випадків у процесі опанування навчального матеріалу.

Презентації використовують для демонстрації аудиторії результатів роботи малих груп, звітів про виконання самостійної роботи тощо.

Банк візуального супроводження сприяє активізації творчого сприйняття змісту дисципліни за допомогою наочності. Лекції та семінарські заняття забезпечуються відповідними мультимедійними презентаціями; забезпечується доступ студентів до комп'ютерної техніки та Інтернету.

ІХ. МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ КУРСУ

- ✓ опорні конспекти лекцій; електронні варіанти підручників, навчальних посібників;
- ✓ робоча навчальна програма;
- ✓ засоби підсумкового контролю (комплект завдань для модульних контрольних робіт);
- ✓ тести.

Х. ЗАВДАННЯ ДО МОДУЛЬНИХ КОНТРОЛЬНИХ РОБІТ

Змістовий модуль І БІБЛІОТЕЧНИЙ СОЦІАЛЬНИЙ ІНСТИТУТ

1. Соціальні функції бібліотеки.
2. Еволюція функцій бібліотеки у соціумі.
3. Технологічні функції бібліотеки.
4. Групи функцій бібліотеки.
5. Структурна характеристика бібліотеки.
6. Бібліотечний фонд як підсистема бібліотеки.
7. Користувач як підсистема бібліотеки.
8. Бібліотекар як підсистема бібліотеки.
9. Матеріально-технічна база як підсистема бібліотеки.
10. Функціональна характеристика бібліотеки.
11. Диференціація бібліотечної роботи за видами.

12. Основні параметри результатів діяльності бібліотеки, їх кількісні та якісні характеристики.
13. Основні об'єкти зовнішнього середовища бібліотеки.
14. Організаційна структура бібліотеки.
15. Класифікація бібліотек за різними критеріями.
16. Сутнісні критерії типологізації бібліотек.
17. Соціальне призначення як основна типоутворююча ознака типологізації бібліотек.
18. Типологічні особливості та функції національних бібліотек.
19. Типологічні ознаки універсальних бібліотек.
20. Типологічні ознаки спеціальних бібліотек.
21. Бібліотечна професіологія і підготовка кадрів для бібліотек.
22. Структура бібліотечної справи.
23. Бібліотечні мережі і бібліотечні системи.
24. Бібліотечна система України на сучасному етапі.
25. Організаційні фактори бібліотечної справи.
26. Основні принципи організації і функціонування бібліотечної справи.
27. Структурна організація бібліотечних систем.
28. Система управління бібліотечною справою в Україні.
29. Бібліотечна політика як основа управління бібліотечною справою.
30. Організаційна структура управління бібліотечною справою.

Змістовий модуль II

ЗАГАЛЬНЕ БІБЛІОТЕКОЗНАВСТВО

1. Історичний розвиток терміну «бібліотекознавство».
2. Об'єкт і предмет бібліотекознавства.
3. Соціальні функції бібліотекознавства.
4. Наукові функції бібліотекознавства.
5. Структура бібліотекознавства як науки.
6. Структура бібліотекознавства як навчальної дисципліни.
7. Бібліотекознавство як наука документально-комунікаційного циклу.
8. Загальне бібліотекознавство.
9. Спеціальне бібліотекознавство.
10. Міждисциплінарність бібліотекознавства.
11. Передісторія бібліотекознавчої думки.
12. Виникнення і становлення бібліотекознавства як наукової і навчальної дисципліни.
13. Українське бібліотекознавство XIX - початку XX ст.
14. Розвиток бібліотекознавства в СРСР.
15. Розвиток українського бібліотекознавства у XX ст.
16. Нові завдання бібліотекознавства в умовах інформаційного суспільства.
17. Основні етапи розвитку вітчизняного бібліотекознавства.
18. Загальнонаукові методи бібліотекознавчих досліджень.

19. Спеціальні методи бібліотекознавчих досліджень.
20. Кількісні методики бібліотекознавчих досліджень.
21. Основні етапи бібліотекознавчого дослідження.
22. Діяльність основних центрів бібліотекознавчих досліджень в Україні.
23. Основні напрями діяльності та досліджень НБУВ.
24. Основні напрями діяльності та досліджень НПБУ.
25. Українські наукові бібліотекознавчі школи.
26. Бібліотекознавча періодика в Україні.
27. Українська бібліотечна енциклопедія.
28. Видатні українські бібліотекознавці ХХ ст.
29. Українські бібліотекознавці початку ХХІ ст.
30. Основні напрями бібліотекознавчих досліджень на сучасному етапі.

XI. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Законодавчі і нормативно-правові документи

1. ДСТУ 7448-2013. Інформація та документація. Бібліотечно-інформаційна діяльність. Терміни та визначення понять. – На заміну ГОСТ 7.26-80 ; Чинний з 2014.07.01. – [Б. м., б. р.]. – III, 41 с.
2. Про бібліотеки і бібліотечну справу : Закон України від 27 січ. 1995 р. № 32/95-ВР // Відом. Верхов. Ради України. – 1995. – №7. – С. 45-52; В ред. Закону №16-19 від 01.01.2015 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/32/95-%D0%B2%D1%80>.
3. Про інформацію : Закон України від 2 жовт. 1992 р. № 2657-XII // Відом. Верхов. Ради України. – 1992. – №48. – Ст. 650; В ред. Закону №317-19 від 21.05.2015 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2657-12>.
4. Про культуру : Закон України від 14 груд. 2010 р. №2778-17 // Відом. Верхов. Ради України. – 2011. – №24. – Ст. 168; В ред. Закону №76-19 від 01.01.2015 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/2778-17>.
5. Про схвалення Стратегії розвитку бібліотечної справи в Україні до 2025 року «Якісні зміни бібліотек задля забезпечення сталого розвитку України» : Розпорядження Кабінету міністрів України від 23 берез. 2016 р. № 219-р [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/219-2016-%D1%80>.

Базова

6. Бібліотекознавство. Теорія, історія, організація діяльності бібліотек : підруч. для вузів / В.О. Ільганаєва, Г.Д. Ковальчук, Т.П. Самійленко та ін. – Харків : Основа, 1993. – 193 с.
7. Ванеев А.Н. Библиотекведение в России конца XX века: Общетеоретические концепции и дискуссии : учеб. пособие / А.Н. Ванеев А.Н. – Санкт-Петербург : "Профессия", 2007. – 248 с.
8. Карташов Н.С. Общее библиотековедение: учеб. в 2-х ч. / Н.С.

Карташов, В.В. Скворцов. – Москва : МГУКИ, 1996-1997. – Ч. 1. Скворцов В.В. Теоретические основы библиотековедения / В.В. Скворцов. – 1996. – 88 с. ; Ч. 2. Карташов Н.С. Общая теория библиотечного дела / Н.С. Карташов. – 1997. – 256 с.

9. Мотульський Р.С. *Общее библиотековедение: учеб. пособие для вузов* / Р.С. Мотульський. – Москва : Либерей, 2004. – 224 с.

10. *Общее библиотековедение : хрестоматия* / [науч. ред. А.Н. Ванеев]. – Москва : Либерей-Бибинформ, 2007-2008. – (Библиотекарь и время. XXI век). – (Вып. 57). Ч. 1. Теоретические основы. – 2007. – 532 с. ; (Вып. 84). – Ч. 2. Учение о библиотеке, т. 1. – 2008. – 309 с. ; (Вып. 85). – Ч. 2. Учение о библиотеке : хрестоматия, т. 2. – 2008. – 541 с. ; (Вып. 86). – Ч. 3. Учение о библиотечном деле. – 2008. – 366 с.

Додаткова

11. Алтухова Г.А. *Профессиональная этика библиотекаря : учеб. пособие для вузов и сред. проф. учеб. заведений культуры и искусства* / Г.А. Алтухова; Моск. гос. ун-т культуры и искусств. – 2-е изд., испр. и доп. – Москва : Изд-во МГУКИ: Профиздат, 2000. – 112 с.

12. Амлинский Л.З. *Научная библиотека: пространство для читателя и библиотекаря* / Л.З. Амлинский // Науч. и техн. б-ки. – 2013. – №1. – С. 100-107.

13. Апшай М.В. *Розширення наукового інструментарію бібліотекознавчих досліджень* / М.В. Апшай // *Бібліотекознавство. Документознавство. Інформологія*. – 2015. – №2. – С. 8-14.

14. Бейлис Л.И. *Профессиональная библиотечная периодика современной Украины* / Л.И. Бейлис // *Вестн. БАЕ*. – 2011. – № 1. – С. 68-75.

15. Березюк Н.М. *Библиотековед Надежда Яковлевна Фридьева: опыт биографического исследования* / Н.М. Березюк, А.А. Соляник // Науч. и техн. б-ки. – 2015. – № 1. – С. 81-96.

16. *Бібліотекар ХХІ століття: нові стандарти професії : матеріали Міжнар. наук.-практ. віртуал. конф., лют.-черв. 2008 р.* / ХДНБ ім. В.Г. Короленка ; [уклад. А.Л. Шалиганова]. – Харків, 2009. – 60 с.

17. *Бібліотеки України загальнодержавного значення: історія і сучасність: зб. ст.* / НБУВ та ін.; редкол. : О.С. Онищенко (голова) та ін. – Київ, 2007. – 253 с.

18. Бірюкова Т. *Структурно-діяльнісна модель бібліотеки як документно-комунікаційного інституту* / Т. Бірюкова // *Вісн. Книжк. палати*. – 2013. – №9. – С. 23-26.

19. Булахова Г. *Входження бібліотечних установ у сучасний ринок інформації : [адаптація наук. б-к до ринк. умов]* / Г. Булахова // *Наук. пр. НБУВ*. – Київ, 2009. – Вип. 23. – С. 97-106.

20. Ваганова И.А. *Специальная библиотека: ее читатели и информационные ресурсы* / И.А. Ваганова // Науч. и техн. б-ки. – 2015. – № 2. – С. 60-70.

21. Василенко О. *Статистичні дослідження в бібліотеках* / О. Василенко // *Наук. пр. НБУВ*. – Київ, 2007. – Вип. 19. – С. 679-688.

22. Васильченко М. Бібліотечна справа: методологічні основи / М. Васильченко // Бібл. форум України. – 2011. – № 1. – С. 2–8.
23. Виноградова Е.Б. Типология и классификация библиотек: Термины, признаки, методы / Е.Б. Виноградова // Библиотековедение. – 2007. – №6. – С. 41-44.
24. Воскобойникова-Гузева Е.В. Модернизационные модели развития библиотек / Е.В. Воскобойникова-Гузева // Библиотеки национальных академий наук: проблемы функционирования, тенденции развития. – Киев, 2012. – №10. – С. 103-115.
25. Воскобойникова-Гузева О.В. Бібліотекознавча думка в контексті європейського історико-культурного розвитку XVIII – початку XX ст. / О.В. Воскобойникова-Гузева // Рукопис. та книжк. спадщина України. – 2007. – Вип. 12. – С. 135–141.
26. Воскобойникова-Гузева О.В. Бібліотекознавчі дослідження в Національній бібліотеці України ім. В.І. Вернадського / О.В. Воскобойникова-Гузева // Українське бібліотекознавство в історичному вимірі : до 140-річчя від дня народж. Л.Б. Хавкіної : за матеріалами Міжнар. наук. читань з нагоди 105 річниці від. бібліотекознавства / М-во культури України, ДЗ «ХДНБ ім. В. Г. Короленка» ; [уклад. О.П. Куніч ; відп. за вип. В.Д. Ракитянська]. – Харків : «Фоліо», 2012. – С. 30–35.
27. Воскобойникова-Гузева О.В. Визначальні світові стратегії розвитку інформаційно-бібліотечного комплексу (кінець XX – початок XXI ст.) : [на прикл. нац. б-к світу] / О.В. Воскобойникова-Гузева // Вісн. Книжк. палати. – 2012. – № 9. – С. 17–22.
28. Воскобойникова-Гузева О.В. Дискусійні питання розвитку теорії і методології бібліотекознавства / О.В. Воскобойникова-Гузева // Бібл. вісн. – 2007. – № 2. – С. 3–9.
29. Воскобойникова-Гузева О. В. Соціокомунікаційна діяльність провідних бібліотек України в новітніх умовах / О.В. Воскобойникова-Гузева // Бібл. вісн. – 2016. – № 1. – С. 12–17.
30. Воскобойникова-Гузева О. В. Стратегії розвитку бібліотечно-інформаційної сфери України: генезис, концепції, модернізація [Текст] : монографія / О. В. Воскобойникова-Гузева ; наук. ред. Г. І. Ковальчук ; НАН України, Нац. б-ка України ім. В. І. Вернадського. — Київ : Академперіодика, 2014. – 362 с.
31. Вохрышева М.Г. Методология определения функций областных библиотек / М.Г. Вохрышева, И.Н. Ключапкина // Библиотековедение. – 2013. – № 3. – С. 31-36.
32. Гарагуля С. Бібліотеки в інформаційному суспільстві: орієнтація на користувача / С. Гарагуля. // Бібл. вісн. – 2014. – №6. – С. 17-23.
33. Глухов А. Личные библиотеки / А. Глухов // Шк. б-ка. – 2010. – №6. – С. 20–25.
34. Гранчак Т. Використання національними бібліотеками соцмереж для представлення бібліотечних продуктів і послуг / Т. Гранчак // Бібл. вісн. – 2016. – №1. – С. 18–29.

35. Гранчак Т. Сучасні підходи до вивчення бібліотеки як соціального інституту / Т. Гранчак // Бібл. вісн. – 2012. – №5. – С. 20–26.
36. Гусева Е.Н. Типология библиотек / Е.Н. Гусева. – Москва, 2007. – 151 с.
37. Давидова І. Соціально-комунікаційна теорія бібліотечної діяльності: становлення та шляхи розвитку / І. Давидова // Бібл. вісн. – 2014. – №6. – С. 8-12.
38. Давидова І.О. Когнітивно-комунікаційна парадигма в бібліотекознавстві / І.О. Давидова // Вісн. ХДАК. – 2013. – Вип. 40. – С. 60-70.
39. Дворкина М.Я. Библиотека как научное учреждение / М.Я. Дворкина // Библиотеки национальных академий наук: проблемы функционирования, тенденции развития : науч.-практ. и теорет. сб. / НАН Украины, НБУВ, Междунар. асоц. акад. наук и др. – Киев, 2012. – Вып. 10. – С. 9–16.
40. Дригайло В.Г. Основы организации работы библиотеки вуза : науч.-практ. пособие / В.Г. Дригайло. – Москва : Либерея-Бибинформ, 2007. – 624 с.
41. Жукова В.П. Бібліотечний соціальний інститут у контексті бібліотекознавчих досліджень / В.П. Жукова // Вісн. ХДАК. – 2013. – Вип. 41. – С. 205-212.
42. Зайцев В.Н. Национальная библиотека в мировом информационном пространстве / В.Н. Зайцев // Вестн. Библ. ассамблеи Евразии. – 2007. – № 1. – С. 45–49.
43. Захарова Н. Культурно-просвітницька діяльність Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського: основні етапи розвитку / Н. Захарова // Наук. пр. НБУВ. – Київ, 2009. – Вип. 25. – С. 101–107.
44. Ільганаєва В.О. Методологічні завдання сучасного бібліотекознавства / В.О. Ільганаєва // Короленківські читання 2010 : матеріали XIII наук.-практ. конф., [Харків], 7–8 жовт. 2010 р. / М-во культури України, ДЗ «ХДНБ ім. В. Г. Короленка» ; [уклад. Н.І. Капустіна]. – Харків, 2011. – С. 82–89.
45. Ківшар Т.І. Рекреаційна функція бібліотеки ХХІ століття / Т.І. Ківшар // Вісн. КНУКіМ (Педагог. науки). – 2005. – №2. – С. 158-160.
46. Кобелєв О.М. Інформаційна аналітика в бібліотекознавстві : [використ. в бібліотекозн. дослідж.] / О.М. Кобелєв // Вісн. ХДАК. – Харків, 2009. – Вип. 31. – С. 163–171.
47. Кочукова Е.В. Библиотека как институт социальной памяти / Е.В. Кочукова, В.А. Цветкова // Библиография и книговедение. – 2015. – № 2. – С. 45-58.
48. Крейденко В.С. Библиотечные исследования: учеб.-метод. пособие / В.С. Крейденко. – Москва, 2007. – 352 с.
49. Кулаковська Т.Л. Бібліотечно-інформаційна система як об'єкт комплексного бібліотекознавчого дослідження / Т.Л. Кулаковська // Наук.-техн. інформ. – 2007. – № 1. – С. 11–15.
50. Кунанець Н.Е. Методологічні засади використання методів інформатики при дослідженні бібліотек / Н.Е. Кунанець // Бібліотекознавство. Документознавство. Інформологія. – 2013. – №2. – С. 44-50.

51. Кунанець Н.Е. Соціокомунікаційний підхід у бібліотекознавстві: інновація чи відновлення традицій / Н.Е. Кунанець // Бібліотекознавство. Документознавство. Інформологія. – 2014. – №3. – С. 11-18.
52. Кушнарєнко Н.М. Вища бібліотечна освіта України в контексті гендерного підходу / Н.М. Кушнарєнко // Вісн. ХДАК. – 2014. – Вип. 43. – С. 69-80.
53. Кушнарєнко Н.М. Концептуальні засади підготовки наукових кадрів у галузі книгознавства, бібліотекознавства та бібліографознавства в Україні / Н.М. Кушнарєнко // Вісн. ХДАК. – Харків, 2002. – Вип. 9. – С. 85-90.
54. Кушнарєнко Н.М. Методичні засади книгознавчих, бібліотекознавчих і бібліографічних досліджень / Н.М. Кушнарєнко // Вісн. ХДАК. – Харків, 2004. – Вип. 15. – С. 84-95.
55. Кушнарєнко Н.Н. Научные школы книговедческого и библиотечно-информационного профиля: признаки идентификации / Н.Н. Кушнарєнко, А.А. Соляник // Науч. и техн. б-ки. – 2011. – № 12. – С. 45–54.
56. Любарєнко Л. Науково-дослідна робота Національної парламентської бібліотеки України (1969–2009): стан і тенденції / Л. Любарєнко // Бібл. планета. – 2010. – № 1. – С. 9–13.
57. Макєєва О.В. Модели библиотек будущего с позиций теории адаптации / О.В. Макєєва // Библиотеки национальных академий наук : проблемы функционирования, тенденции развития : науч.-практ. и теорет. сб. – Киев, 2014. – Вып. 12. – С. 108-114.
58. Маслакова Н. Історико-бібліотекознавчі дослідження на новому етапі розвитку України (1991–2006) // Наук. пр. НБУВ. – Київ, 2006. – Вип. 16. – С. 404–414.
59. Матеріали до стратегії розвитку бібліотечної справи в Україні до 2025 року «Якісні зміни бібліотек задля забезпечення сталого розвитку України» / авт.-упоряд. : О. М. Бруй, О. В. Воскобойнікова-Гузєва, В. С. Пашкова, Я. Є. Сошинська, І. О. Шевченко. – Київ : УБА, 2015. – 57 с.
60. Маніфєст Української бібліотечної асоціації «Бібліотека в умовах кризи» // Бібл. вісн. – 2015. – № 4. – С. 35–38.
61. Мотульський Р.С. Библиотека как социальный институт / Р.С. Мотульський. – Минск, 2002. – 374 с.
62. Нагаєва Л.Н. ИФЛА: приглашение к сотрудничеству / Л.Н. Нагаєва // Библиография. – 2002. – № 1. – С. 144-150.
63. Новальська Т. Український читач у бібліотекознавчих дослідженнях (кінець ХІХ – початок ХХІ ст.): монографія / Т. Новальська, КНУКіМ. – Київ, 2005. – 250 с.
64. И.П. Некоторые современные проблемы организации и методики научных исследований по библиотечному делу / И.П. Осипова // Библиотеки Онищенко О. Українські бібліотеки у 90-х роках ХХ ст.: основні тенденції розвитку та напрями діяльності / О. Онищенко // Бібл. вісн. – 2009. – № 3. – С. 12–23.

65. Осипова национальных академий наук: проблемы функционирования, тенденции развития : науч.-практ. и теорет. сб. – Киев, 2012. – Вып. 10. – С. 17–24.

66. Пашкова В. Міжнародний кодекс етики : [про Всесвіт. конгр. бібліотекарів та інформ. працівників, Ген. конф. і засід. асамблеї ІФЛА, м. Гельсінкі (Фінляндія), 11–16 серп. 2012 р.; «Кодекс етики ІФЛА для бібліотекарів та інших інформаційних працівників»] / В. Пашкова ; пер. з англ. авт. // Бібл. планета. – 2012. – № 3. – С. 8-9.

67. Печена А.В. Місце бібліотеки в системі масової комунікації / А.В. Печена // Вісн. ХДАК. – 2014. – Вип. 42. – С. 196-205.

68. Полтавская Е.И. Объект и предмет библиотековедения: анализ проблемы в начале XXI века / Е.И. Полтавская // Науч. и техн. б-ки. – 2007. – №1. – С. 75-91.

69. Провідні бібліотеки України: довідник / уклад. : В.Г. Дригайло, Є.М. Шмельов. – Київ : Шмельов В. Є., 2007. – 152 с.

70. Прокопенко Л.С. На шляху до рівноцінності, прозорості і визнання дипломів: ІФЛА і бібліотечно-інформаційна освіта [Електронний ресурс] / Л.С. Прокопенко // V Львівський бібліотечний форум «Бібліотек@ – відкритий світ» : зб. матеріалів / Укр. бібл. асоц. ; редкол. : В.С. Пашкова, В.В. Загуменна, І.О. Шевченко, Я.Є. Сошинська, О.В. Васильєв. – Електрон. вид. – Київ : УБА, 2014. – С. 55-57.

71. Прокопенко Л.С. Основні напрями діяльності відділу ІФЛА «Освіта та наукові дослідження» : [бібл. освіта, пробл. бібліотекознавства та прогр. підвищ. кваліфікації] / Л.С. Прокопенко // Соціальні комунікації в стратегіях формування суспільства знань : матеріали міжнар. наук. конф., 26–27 лют. 2009 р. : у 2 ч. / М-во культури і туризму України, ХДАК, Акад. мистец. України, Ін-т культурології ; [редкол. : В. М. Шейко та ін.]. – Харків, 2009. – Ч. 2. – С. 144–146.

72. Прокопенко Л.С. Основні напрями діяльності Секції бібліотечних журналів ІФЛА (1978–2005 рр.) / Л.С. Прокопенко // Документознавство. Бібліотекознавство. Інформаційна діяльність : проблеми науки, освіти, практики : матеріали VI Міжнар. наук.-практ. конф., 19–21 трав. 2009 р., м. Київ / М-во культури і туризму України, ДАКККіМ, Ін-т держ. упр. та інформ. діяльн. – Київ, 2009. – С. 73–75.

73. Свергунова Н.М. Социальная миссия библиотек: аналитический обзор мнений / Н.М. Свергунова // Науч. и техн. б-ки. – 2014. – № 7. – С. 14-18.

74. Слободяник М.С. Наукова бібліотека: еволюція структури і функцій : монографія / М.С. Слободяник ; відп. ред. О.С. Онищенко. – Київ, 1995. – 268 с.

75. Слободяник М.С. Українське бібліотекознавство на зламі століть / М.С. Слободяник // Українське бібліотекознавство (1991 – 2008) : наук.-допом. бібліогр. покажч. / М-во культури і туризму України, ДЗ "Нац. парламент. б-ка України"; [уклад. : М.С. Слободяник, О.А. Політова; наук. ред. та авт. вступ. ст. М.С. Слободяник]. – Київ : НПБУ, 2010. – С. 5-20.

76. Соколов А.В. Библиотечная профессиология в системе библиотековедческих наук / А.В. Соколов // Библиотековедение. – 2003. – №4. – С. 29–33.
77. Соколов А.В. Объект и предмет библиотековедения / А.В. Соколов // Библиотековедение. – 2007. – №2. – С. 19-33.
78. Соколов А.В. Социальные субъекты управления библиотечным делом: библиотечная триада / А.В. Соколов // Библиотековедение. – 2015. – №2. – С. 27-31.
79. Солоіденко Г. Науково-дослідницька робота бібліотек: напрями, пріоритети, ефективність / Г. Солоіденко // Вісн. Книжк. палати. – 2011. – №11. – С. 12–17.
80. Солоіденко Г. Термінологічна діяльність у контексті бібліотекознавчих досліджень другої половини ХХ століття / Г. Солоіденко // Наук. пр. НБУВ. – Київ, 2007. – Вип. 19. – С. 669-679.
81. Справочник библиотекаря / науч. ред А.Н. Ванеев, В.А. Минкина. – Санкт-Петербург : Профессия, 2001. – 448 с.
82. Столяров Ю.Н. Место библиотековедения в системе наук / Ю.Н. Столяров // Науч. и техн. б-ки. – 2003. – №3. – С. 37–40.
83. Сухоруков К. ИФЛА: Нововведения в новом тысячелетии / К. Сухоруков // Библиотековедение. – 2002. – №3. – С. 37-45.
84. Трушина И.А. Этика библиотекаря: моральный закон внутри нас : опыт разных стран / И.А. Трушина. – Москва : Гранд-ФАИР, 2008. – 272 с.
85. Тюлина Н.И. Национальная библиотека: Опыт типологического анализа / Н.И. Тюлина. – Москва : Книж. палата, 1988. – 184 с.
86. Удовик В. Президентська політика сприяння розвитку бібліотечної справи в країнах світу / В. Удовик // Наук. пр. НБУВ. – Київ, 2009. – Вип. 25. – С. 94–100.
87. Українське бібліотекознавство в історичному вимірі : до 140-річчя від дня народж. Л.Б. Хавкіної : за матеріалами Міжнар. наук. читань з нагоди 105 річниці від. бібліотекознавства / М-во культури України, Держ. закл. "Харк. держ. наук. б-ка ім. В.Г. Короленка" ; [уклад. О.П. Куніч ; відп. за вип. В.Д. Ракитянська]. – Харків : «Фоліо», 2012. – 155 с.
88. Чачко А.С. Библиотековедение в человеческом измерении / А.С. Чачко ; Междунар. акад. информатизации при ООН. Отд-ние «Библиотековедение». – Киев ; Москва, 2000. – 167 с.
89. Чачко А.С. Библиотечная профессия: проблемы и их отражение в исследованиях / А.С. Чачко // Российское библиотековедение: XX век: направления развития, проблемы и итоги. – Москва, 2003. – С. 224–247.
90. Чачко А.С. Бібліотечна професіологія: професіологія бібліотечно-інформаційної діяльності : навч.-метод. посіб. / А.С. Чачко ; Київ. держ. ін-т культури. Каф. бібліотекознавства. – Київ, 1996. – 120 с.
91. Шавыркина Н.А. Личная библиотека. Культурно-исторический анализ / Н.А. Шавыркина. – Москва, 2000. – 200 с.
92. Юрик И.В. Роль персонала как ключевой показатель эффективности деятельности библиотеки / И.В. Юрик, М.П. Лазерко // Библиотеки

национальных академий наук: проблемы функционирования, тенденции развития. – Киев, 2013. – №11. – С. 211-224.

Інформаційні ресурси

№ з/п	Адреса веб-сайту	Назва веб-сайту
1	http://www.ula.org.ua	Українська бібліотечна асоціація (УБА)
2	http://libinnovate.wordpress.com/	Творчість та інновації в українських бібліотеках: інформаційно-просвітницький блог для бібліотекарів
3	http://www.librportal.org.ua/	Бібліотечний інформаційно-освітній портал
4	http://www.ifla.org	Міжнародна федерація бібліотечних асоціацій та закладів
5	http://profy.nplu.org/	«Бібліотекар України»
6	http://mincult.kmu.gov.ua/mincult/uk/index	Міністерство культури України
7	http://www.ukrstat.gov.ua/	Державна служба статистики України
8	http://korolenko.kharkov.com/metod/index.php?id=8&sub=2/	Бібліотечна періодика
9	http://nplu.org/storage/images/Content/b-uk-91-08.doc	Українське бібліотекознавство (1991 – 2008) : наук.-допом. бібліогр. покажч. – К., 2010. – 166 с.
10	http://www.abdos.de/uploads/4/0/4/1/4041274/referat_sokov_2007.pdf	«Имена выдающихся библиотекведов Европы»
11	http://ube.nplu.org/	Українська бібліотечна енциклопедія

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ДО ПІДГОТОВКИ СЕМІНАРСЬКОГО ЗАНЯТТЯ

Семінар, як одна з форм навчальних аудиторних занять, спрямований на поглиблене вивчення програмного матеріалу та контроль рівня його засвоєння шляхом безпосередньої співпраці навчальної групи та викладача в процесі обговорення навчального матеріалу.

Систематична підготовка до семінару з дисципліни привчає до самостійної роботи з матеріалом, науковою, навчальною, навчально-методичною літературою, періодичними та довідковими виданнями, інформаційними ресурсами мережі Інтернет. Для виступу на семінарському занятті студенти готують усні відповіді на поставлені запитання. Під час занять створюються умови для перевірки та виявлення інтелектуального рівня студентів, формування вміння публічно виступати, логічно висловлюватись, колективно обговорювати гострі проблеми, обстоювати власну точку зору, полемізувати й аргументувати власну позицію.

Для ґрунтовного засвоєння джерел необхідно вдумливо конспектувати, вдаючись до різних форм запису: витягів, тез, цитат тощо. Доцільно підготувати власні спостереження та висновки, обґрунтувавши їх теоретичними положеннями та рекомендаціями.

Семінарські заняття не лише базуються на матеріалі, який міститься в лекційному курсі, але й підсумовують результати самостійної роботи з рекомендованою літературою.

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ДО САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ

Самостійна робота студентів – один з основних засобів оволодіння навчальним матеріалом у час, вільний від аудиторних навчальних занять. Упровадження в практику навчальної програми різноманітних форм самостійної роботи активно сприяє модернізації навчального процесу шляхом подолання протиріч між трансляцією знань і їх засвоєнням у взаємозв'язку теорії та практики.

Головною метою самостійної роботи є закріплення, розширення та поглиблення набутих у процесі аудиторної роботи знань, умінь і навичок, а також самостійне вивчення та засвоєння нового матеріалу під керівництвом викладача, але без його безпосередньої участі.

Питання, що виникають у студентів стосовно виконання запланованих завдань, вирішуються на консультаціях, які проводять згідно з графіками, затвердженими кафедрою.

Самостійна робота студентів передбачена до кожної теми курсу, зміст якої полягає в таких положеннях:

- самостійне вивчення теоретичних, історичних і науково-практичних тем;
- самостійна робота з джерелами та літературою з метою кращого засвоєння програмного матеріалу після відвідування лекцій;

- підготовка наукових повідомлень, інформаційних довідок;
- підготовка вибіркового дослідного завдання на базі критичного огляду наукових публікацій, розроблення пропозицій щодо вирішення актуальних проблем або прогнозів за обраною тематикою;
- презентація та захист результатів виконання дослідницького завдання на семінарському занятті.

Одним із видів самостійної роботи є опрацювання лекційного матеріалу, визначення головного в змісті лекції, засвоєння її основних моментів. При цьому не слід дослівно записувати за лектором, а своїми словами фіксувати найсуттєвіше: тему, її основні питання та положення. На сторінках конспекту варто залишати широкі поля для додаткових поміток під час самостійної роботи над літературою.

Для систематизації отриманих знань з дисципліни до кожної наступної теми слід ретельно готуватись: систематично опрацьовувати матеріал попередньої лекції, рекомендовану літературу, повторювати пройдений матеріал, на який лектор посилається при викладанні нового. Якщо з певних причин лекція пропущена, її необхідно законспектувати й опрацювати самостійно, незрозумілі питання з'ясувати на консультації.

Основні види самостійної роботи студентів з дисципліни: вивчення лекційного матеріалу, опрацювання рекомендованої літератури, самоконтроль рівня засвоєння програмного матеріалу, написання рефератів.